

Kwaliteit van plantgoed meetbaar maken

Hoe scheidt u de bokken van de geiten – op de kwekerij, maar ook bij afleveren?

In de groensector wordt weinig over de kwaliteit van nieuw aan te planten bomen gesproken, laat staan gediscussieerd. Toch is die kwaliteit een van de belangrijkste onderdelen bij het realiseren en uitvoeren van een project. Wim van der Ven, nu met pensioen, maar hiervoor bijna veertig jaar als verkoopadviseur werkzaam bij M. van den Oever, wil hier een lans voor breken. Zijn stellingen: 'De kwaliteit van plantgoed holt achteruit' en 'Het is helaas nodig om bomen van tevoren op de kwekerij uit te merken'.

Auteur: Hein van Iersel

Van der Ven heeft bijna veertig jaar als verkoopadviseur bij Boomkwekerij Ton van den Oever in Haaren gewerkt. Hij weet dus als geen ander hoe kwekers werken en wat het verschil is tussen kwaliteit en geen of mindere kwaliteit. Van der Ven is van mening dat het met de huidige prijsdruk steeds lastiger is voor een kweker om voldoende aandacht te geven aan bomen. Opplanten van spullen is één, consequent onderhouden, snoeien en verplanten is twee en zal waarschijnlijk veel duurder zijn dan de luttel aanschaffkosten van dat spilletje.

Van der Ven erkent dat kwaliteit een veel misbruikt woord is, maar durft toch de stelling aan dat kwalitatief hoogstaand plantgoed eigenlijk alleen maar voordelen heeft. Een boom die goed is voorbereid op de kwekerij, hoeft minder gesnoeid te worden, wordt niet zo snel afge-

keurd, heeft een hogere kans op hergroei en zal ook in de jaren erna minder onderhoud nodig hebben. Kortom: 'Een kwaliteitsboom slaat beter aan en groeit beter door.'

Een goed gekweekte boom zal meer kosten dan een boom van mindere kwaliteit. Dat kan niet anders; er is immers veel meer aandacht aan besteed. De grondbewerking is beter uitgevoerd, de bemesting is aangepast aan de soort en er is aandacht besteed aan duurzaam kweken onder Milieukeur of een ander certificaat.

Kwaliteit onder druk

Van der Ven wil waarschuwen voor een gevaarlijke ontwikkeling. In zijn nieuwe hoedanigheid als keurmeester van bomen ziet hij dat de kwaliteit duidelijk onder druk staat. 'Ik moet herhaaldelijk complete partijen bomen afkeuren. Langzaam maar zeker sluipt een lagere kwaliteit ons vak

?????

binnen. Een belangrijke oorzaak daarvan is dat er voor bomen steeds minder betaald wordt en dat vooral de prijs maatgevend is bij aanbestedingen en inkoop. Bij deze ontwikkeling is niemand gebaat. De kweker niet, maar de opdrachtgevers ook niet. De kweker gaat minder zorg besteden aan onderdelen van het product om zijn kosten laag te houden.'

Volgens Van der Ven is het daarom op dit moment bittere noodzakelijk om bomen van tevoren op de kwekerij te keuren en eventueel

Liriodendron tulipiferum.
Een voorbeeld van een goede boom. Goede lengte-dikteverhouding, evenwichtige kroonopbouw, goede doorgaande hoofdtak. Geplant najaar 2013.

Pterocarya stenoptera.
Groeit niet zoals een es of esdoorn. Heeft speciale groei-eigenschappen. Toch is deze kroon niet goed. Te veel takken in de kroon en niet gekweekt met een hoofdtak. Geplant najaar 2013.

Quercus robur.
Een van de moeilijkste soorten om een rechte, doorgaande boom te kweken met een goede lengte-dikteverhouding. Zeer arbeidsintensief. Bij dit voorbeeld zit er een te grote knik in de kroon. Het zal te lang duren voordat deze 'eruit gegroeid' is. Geplant najaar 2013.

Quercus palustris
Het verschil is duidelijk. De ene met een rechte, doorgaande hoofdtak, de andere gaat zijwaarts. Dat laatste is een typische eigenschap van de soort, maar moet op de kwekerij met aanbinden gecorrigeerd worden. Geplant najaar 2013.

Robinia pseudoacacia Frisia.
De kweek van Robinia is ook een apart verhaal. Groeit vaak te snel en dan krijg je een wildgroei van takken. Dat is ook bij deze boom het geval. De boom is te veel vertakt, zonder duidelijke hoofdtak. Geplant najaar 2013.

uit te merken. Alleen op die manier kun je de kwaliteit borgen.

?????

De lagere kwaliteit zit hem vooral in het minder of niet meer verplanten op de kwekerij en het minder snoeien. Er ontstaan hierdoor grotere snoeiwonden en dikkere kroontakken. Van der Ven ziet nog een ander aspect: 'Is niet een groot deel van de specialistische vakkennis bij de opdrachtgevers verdwenen? Zijn deze nog in staat goed aan te geven wat de eisen zijn en de noodzakelijke controles uit te voeren? Het antwoord is: neen. En dat zal niet meer teruggedraaid worden.'

Kwaliteitseisen redelijk goed omschreven

Het boek 'Kwaliteitsnormen en omschrijvingen van Boomkwekerijproducten' van de Raad voor de Boomkwekerij' is – aldus Van der Ven – een goed uitgangspunt om de kwaliteit van plantmateriaal te beschrijven. Verder heeft het particuliere bureau Norminstituut Bomen ook nog een aanvullende poging gedaan tot kwaliteitsomschrij-

vingen. In dat laatste initiatief ziet Van der Ven overigens weinig heil. Kwekers zijn hier niet bij betrokken en de publicaties worden met allerlei licenties beschermd.

Daarnaast kan de opdrachtgever natuurlijk ook aanvullende eisen stellen. Van der Ven stelt wel dat deze inhoudelijk redelijk en realistisch moeten zijn; anders bereik je het tegenovergestelde. Een voorbeeld van een onrealistische eis die Van der Ven recent tegenkwam, is dat er op de stam geen mos mag groeien. Een andere onrealistische eis is dat in de wortelaanzet geen restant van een bamboestok vergroeid mag zitten.

Van der Ven: 'Zorg dat je de levering van bomen uit het grotere bestek haalt, óf minimaal bedingt dat je de bomen op de kwekerij zelf kunt uitzoeken en merken. In zo'n geval kom je bijna automatisch bij de "betere" kwekers terecht. Duidelijk is dat er dan een hogere aanschafprijs betaald moet worden.'

Heb je als opdrachtgever pech en worden jouw bomen toch openbaar aanbesteed, maak dan je borst maar nat. Van der Ven kent de ellenlange discussies met leveranciers over besteksvoorwaarden: 'Over iedere regel moet soms onderhandeld worden. Verder pleit ik voor een grotere inbreng van de kweker in het planningsproces. Hier zit echt de meeste kennis en ervaring. Laat de leverancier maar exact aangeven welke bomen tegen welke kwaliteit hij wil en kan leveren. En contro-

leer dit of laat dit volgens een vaste procedure controleren door een deskundig extern bureau.'

Wim van de Ven